

Kultura a stát

Masarykova dělnická akademie připravuje seminář o „financování kultury“. Jako pozvaní jsou uváděni bez rozlišení představitelé politiky na jedné straně a kultury na straně druhé, přičemž není uveden nikdo za AV, a za vysoké školy jen za umělecké obory. Přitom by mělo být jasné, že pro rozvoj kultury jsou dlouhodobě rozhodující školy vůbec, tedy veškeré školství od nejnižších stupňů, zejména však vysoké školy a vědecké ústavy netechnického zaměření. Jinak řečeno: kulturní úroveň se měří buď v průměru nebo ve špičkách, přičemž kritéria hodnocení nemohou zůstat v kompetenci politiků, nýbrž musí být stanovena tak, aby jich bylo možno použít také na politiky a politické instituty. Domyšleno to znamená, že v nějakém rozsahu a v určitých směrech musí být některé složky kultury a kulturního života (včetně kulturních aktivit) autonomní, přičemž tato jejich relativní resp. částečná autonomie, tj. svoboda, musí být pevně uzákoněna, přímo ústavně legalizována, a to způsobem, který musí být závazný nejen pro kulturní pracovníky, ale také pro vládu a všechny politické instituce. Tak jako demokratické struktury jsou pevně spjaty s rozdělením politické moci, tak musí být – v souladu s principy lidských práv – zabezpečeny ve své svobodě ty složky kultury, které se neopírají a většinou ani nemohou opírat o užitečnost a využitelnost pro státní a vládní politiku ani o nejrozumnější způsoby průmyslového a vůbec technického podnikání (včetně získávání patentů a jejich prodávání). Do této kategorie už odedávna náleží tzv. akademické svobody, o nichž se však mluvílo vždycky jen v souvislosti s univerzitami a které na druhé straně byly rozšiřovány nebo alespoň zdůrazňovány ve směrech, které s úrovní vědeckou, myšlenkovou a duchovní neměly mnoho společného. Zajisté platí, že celá problematika je velmi nesnadná, ale jsou již četné zkušenosti z různých zemí, a to pozitivní i negativní. Jedním z důležitých momentů je třeba finanční (a vůbec materiální) zabezpečení takových svobodných složek kultury pevnou částí z celého státního rozpočtu (např. určitým procentem), jejíž rozdělování by zůstávalo v rukou na vládě (a politických silách) maximálně nezávislé instituce (trochu podobně, jako jsou relativně autonomní třeba soudci nebo vysocí funkcionáři Národní banky apod.).

(Písek, 090217-1.)